

A Fővárosi Ítéltábla dr. ... jogtanácsos által képviselt ... felperesnek a ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... I. rendű, a ... Ügyvédi Iroda ... által képviselt ... II. rendű és dr. ... jogtanácsos által képviselt ... III. rendű alperes ellen megállapodás érvénytelensége és hatálytalansága, valamint szerződés létrehozása és elszámolás iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. május 21-én kelt 7.G.41.929/2013/25. számú ítélete ellen a felperes részéről 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezés és a III. rendű alperes részéről Gf. 3. sorszámon előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek személyenként 3.000.000 (Hárommillió) forint + áfa, a III. rendű alperesnek 1.000.000 (Egymillió) forint másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság 2014. május 21. napján kelt 7.G.41.929/2013/25. számú ítéletével felperes keresetét elutasította és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek fejenként 22.606.000 forint, a III. rendű alperesnek 17.800.000 forint perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 1.500.000 forint le nem rótt illetéket. A négyoldalú megállapodás IV.2.4. pontjában foglaltak megszegésére alapított megállapítási kereset vonatkozásában megállapította, hogy felperes felhívás ellenére sem jelölte meg azt a jogát, melynek védelme érdekében lenne indokolt a szerződésszegő magatartás ítélettel történő megállapítása. Nem nevesítette azt sem, hogy alperesek szerződésszegő magatartásával okozati összefüggésben milyen követelése keletkezett, illetőleg, hogy ezen követelés érvényesítésének mi az akadálya. Felperes jognyilatkozataiból arra lehetett következtetni, e körbeni megállapítási keresetét azért terjesztette elő, hogy a

bíróság a Ptk. 208. § (1) bekezdése alapján létre tudja hozni az elszámolási megállapodást, az utóbbi jogszabályhely alapján történő igényérvényesítésnek azonban nem feltétele annak ítélettel történő megállapítása, hogy az alperesek a négyoldalú megállapodás IV.2.4. pontjába foglalt kötelezettségüket megszegték. Mindezt az elsőfokú bíróság ezen megállapítási keresetet elsődlegesen érdemi vizsgálatra alkalmatlanság, a Pp. 121. § (1) bekezdésébe foglalt feltételek, másodlagosan a Pp. 123. §-a szerinti feltételek teljesülése hiányában utasította el.

Nem osztotta az I. és II. rendű alperes közötti kétoldalú megállapodás relatív hatálytalanságának megállapítására irányuló kereseti kérelmet sem, figyelemmel arra, felperes csak megállapítási keresetet terjesztett elő, kielégítés tűrésére irányuló marasztalási igénnyel nem lépett fel, a Ptk. 203. § (1) bekezdésére alapítva megállapítási kereset előterjesztése azonban fogalmilag kizárt. A fedezetelvonó szerződés törvényi tényállási eleme ugyanis, hogy a perindítás időpontjában a felperesnek a fedezetelvonóval szemben érvényesíthető követelése álljon fenn, ezért ezen a jogcímen előterjesztett kereset is a Pp. 123. §-a szerinti jogszabályi feltételek hiánya okán alaptalan. Kifejtette az elsőfokú bíróság, egy szerződés fedezetelvonó jellege akkor állapítható meg, ha a tárgya olyan vagyontárgy, ami felperesi követelés kielégítési alapját képezte, és aminek az elvonásával a követelés teljesítése részben vagy egészben lehetetlenné válik. A relatív hatálytalanság jogkövetkezménye, hogy a szerződéssel érintett vagyontárgy fedezeti jellege fennmarad és abból a vagyontárgyat érvényesen megszerző fél köteles tűrni a követelés kielégítését. Álláspontja szerint a kétoldalú megállapodás a tárgyánál fogva nem lehet fedezetelvonó, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint ugyanis annak tartalma I. rendű alperes kötelezettségvállalása a II. rendű alperes felé, arra vonatkozóan, hogy a lehívott bankgarancia megmaradt összegének terhére a III. rendű alperes részére átutalja II. rendű alperes ... hitelszerződés alapján fennálló töketartozását. Ezen kétoldalú megállapodással tehát a II. rendű alperes nem szerzett tulajdonjogot olyan vagyontárgyon, aminek fedezeti jellege volt.

A kétoldalú megállapodás érvénytelenségére vonatkozó kereseti kérelem előterjesztésének a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése értelmében nem volt akadálya, felperes azonban a Pp. 3. § (1) bekezdése szerint igazolni tartozott, hogy a szerződés érvénytelenségének a megállapításához anyagi jogi jogszabályon alapuló, kereshetőséget megalapozó jogi érdeke fűződik; a szerződés érvénytelensége következtében közvetlenül jogot szerez, vagy kötelezettségtől szabadul. Felperes azonban jogi érdekeltséget megjelölni nem tudott, a kétoldalú megállapodás - a tárgyára is figyelemmel - sem az I. rendű alperessel szemben fennálló elszámolási igényét, sem a Ptk. 208. § (1) bekezdése alapján érvényesített jogát nem érinti, ezért ezen kereseti kérelem kereshetőség hiánya miatt bizonyult alaptalannak. Utalt az elsőfokú bíróság arra is, hogy a fedezetelvonó magatartás önálló tényállás a Ptk. 203. §-a által szabályozottan, mely magatartáshoz nem a semmisség, hanem a relatív hatálytalanság jogkövetkezménye fűződik, ezért sem lehet alapos jóerkölcsbe ütközés jogcímén az érvénytelenségi kereset.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság azt az alperesi védekezést, hogy felperes nem rendelkezik érvényes jogcímmel a maradványösszeg elszámolásának a követelésére. A négyoldalú megállapodás „előzmények” B pontjába és a III.3.

pontjába foglalt nyilatkozatokkal felperes kétséget kizáróan bizonyította, hogy az I. rendű alperes a lehívott bankgarancia összegének a felhasználásával köteles volt felé elszámolni, utóbbi kötelezettség azon alapult, hogy a bankgarancia összege célhoz kötött volt felhasználható és a bankgarancia visszafizetésével a garanciát vállaló bank a felperest mint kötelezettségvállalót terhelte meg. Felperes a négyoldalú megállapodással azt is bizonyította, hogy az I. rendű alperes a lehívott bankgarancia összegéből kifizetést kizárólag a II. és III. rendű alperes felé teljesíthetett, akik az elszámolási megállapodás részesei voltak, így ha az I. rendű alperes jogtalanul utalt át a részükre valamilyen összeget a bankgarancia terhére, ezen összeg erejéig a felperes felé elszámolni tartoztak. Így a maradványösszeggel való elszámolás követelésére az elsőfokú bíróság álláspontja szerint felperes a II. és a III. rendű alperessel szemben is rendelkezett érvényes jogcímmel, mindezt a Ptk. 208. § (3) bekezdésére alapított keresetet érdemben vizsgálta. Nem osztotta felperes azon jogi álláspontját, hogy a négyoldalú megállapodás IV.2.4. és IV.3. pontja előszerződésnek minősül; álláspontja szerint egy megállapodás akkor tekinthető előszerződésnek, ha abból egyértelműen kitűnik a felek későbbi időpontra vonatkozó szerződéskötési akarata, további feltétel, hogy legalább az megállapítható legyen, milyen tartamú megállapodást akarnak kötni, ennek hiányában csupán szándéknyilatkozatról lehet szó, amely szerződéskötési kötelezettséget nem eredményez. Az elsőfokú bíróság véleménye szerint a felperes által hivatkozott szerződéses pontban abban állapodtak meg, ha az ott meghatározott feltételek bekövetkeznek, új megállapodást kötnek, azt azonban nem rögzítették, hogy az új megállapodásnak milyen tartalmi elemekkel kell rendelkeznie, ezért az csupán szándéknyilatkozatnak minősül, így a Ptk. 208. § (3) bekezdésére alapított kereset alaptalan. Megjegyezte az elsőfokú bíróság azt is, hogy a márkanév használati szerződés és az ... hitelszerződés megszűnt, azaz a négyoldalú megállapodásban rögzített feltételek megvalósultak, azonban a felperes által előterjesztett jogalakítási kereset a felek feltételezhető szándékának egyébként sem felelt meg. A rendelkezésre álló adatok alapján következtetni sem lehet arra, hogy a felek milyen tartalommal kívánták az új megállapodást megkötni, az bizonyos, hogy a szándékuk a maradványösszeggel való elszámolásra vonatkozott, illetőleg, hogy a jövőbeli szerződést nem a szerződésszegés, illetve jogalap nélküli gazdagodás elismerésére vonatkozó tartalommal akarták létrehozni. Utalt arra is, a Ptk. 208. § (3) bekezdése alapján előterjesztett kereset a tartalmát tekintve marasztalásra irányult, a keresettel elérni kívánt cél az volt, hogy a maradványösszeget az alperesek egyetemleges felelősségük megállapítása mellett megfizessék, ugyanakkor felperes az elsőfokú bíróság felhívására sem kívánt marasztalási igényrel fellépni, ezért a Pp. 215. §-a alapján nem volt abban a helyzetben, hogy a követelést maradványösszeg kifizetésére irányuló marasztalási keresetként bírálja el.

A Ptk. 206. § (1) bekezdésére alapított igény tekintetében rámutatott, felperes nem jelölt meg olyan jogszabályt, amely alapján a felek között az elszámolással kapcsolatban bármiféle szerződés létrehozása kötelező lenne, a megállapodáson alapuló szerződéskötési kötelezettségre pedig az előszerződésre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

Alperesek elszámolási, számadási kötelezettségének, a felperes által előterjesztett számadás helyességének a megállapítására irányuló kereseti kérelem vonatkozásában kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a lehívott bankgarancia összegével elszámolási kötelezettsége a felperes felé az I. rendű alperesnek volt, II. és III. rendű alperesek elszámolási kötelezettsége csak a részükre átutalt összeggel kapcsolatban állhatott fenn, ilyen átutalás hiányában pedig a II. rendű alperessel szemben előterjesztett elszámolásra vonatkozó kereset alaptalan. Az I. rendű alperes a maradványösszeget a II. rendű alperes hiteltartozása fejében utalta át a III. rendű alperesnek, ez a körülmény azonban nem elszámolási, hanem tűrésre kötelezési igényt alapozhat meg, melyre vonatkozó keresetet a felperes a II. rendű alperessel szemben nem terjesztett elő.

Az 1/F/14. szám alatti levél és banki bizonylat alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a 9.484.306,3 euró felhasználásról az I. rendű alperes a felperest tájékoztatta, ismertette az átutalás tényét, összegét és jogcímét, így tényként volt megállapítható, hogy az I. rendű alperes volt köteles elszámolni, és a felperes felé elszámolt. Ezért a továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy az elszámolás szerződésszerű volt-e, az összeg a célhoz kötöttségének megfelelően került-e felhasználásra, helytálló-e felperes azon álláspontja, hogy az I. rendű alperes elszámolása azért nem fogadható el, mert a privatizációs szerződés 8. számú melléklete alapján nem volt jogosult teljesíteni, azt az ötoldalú megállapodás hatályon kívül helyezte, a négyoldalú megállapodásban rögzítettek szerint pedig a bankgarancia csak a márkanév használati díj törlesztésére volt felhasználható. A négyoldalú megállapodás II.2. pontjában foglaltakat értékelve az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy az „...” összege csak felperes márkanév használati díjfizetési kötelezettsége teljesítése érdekében volt felhasználható. Az a körülmény, hogy a márkanév használati díj közvetve az ... hitel évente esedékes kamatainak a fedezetéül szolgált - a hitel törlesztésének az eszközöként - nem változtat azon, hogy a lehívott garanciából kizárólag a használati díj volt kifizethető, közvetlenül a hitel, hitelkamat törlesztésére nem volt felhasználható. Utóbbira az I. rendű alperes részére a négyoldalú megállapodás nem adott felhatalmazást, továbbá a márkanév használati szerződés, illetve a márkanév használati díjfizetési kötelezettség megszűnése esetére új megállapodást kellett volna kötni, melyre nem került sor. A felek egyező előadása alapján tényként volt megállapítható, hogy felperes márkanév használati díjfizetési kötelezettsége a felszámolása kezdő időpontjában megszűnt, ekkor a négyoldalú megállapodás teljesítése lehetetlenült, s mivel az egyik félnek sem volt felróható, a Ptk. 312. § (1) bekezdése értelmében a négyoldalú megállapodás megszűnésére vezetett. Ezen lehetetlenülés nem érintette I. rendű alperesnek a felperes felé fennálló elszámolási kötelezettségét, mert az nem a négyoldalú megállapodáson alapult. Vizsgálta az elsőfokú bíróság, hogy a lehetetlenülés és az új megállapodás hiánya hogyan hatott ki a lehívott bankgarancia maradványösszegének a felhasználására és alperesek felperes felé fennálló elszámolási kötelezettségére. Ennek során az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a négyoldalú megállapodás az ötoldalú megállapodás végrehajtásaként jött létre és mivel a lehetetlenülés időpontjában a lehívott hiteltörlesztési bankgarancia teljes felhasználásra még nem került, a felek közötti közvetlen jogviszonyba az ötoldalú megállapodás lépett be. Az ötoldalú megállapodás 6.5. pontjában

foglaltakat értelmezve megállapította, hogy a bankgarancia felhasználhatóságán a felek nem módosítottak, azt az I. rendű alperes a privatizációs szerződésben és a garancialevélben foglaltaknak megfelelően használhatta fel a felperes és az ... privatizációs szerződésben rögzített kötelezettségeire. Ezeket a kötelezettségeket az ötoldalú megállapodás nem érintette, a privatizációs szerződés megszüntetésével egyidejűleg nem szüntette meg, ezt támasztotta alá a 7.3. és 7.4. pontban foglalt rendelkezés. Mindezért osztotta az elsőfokú bíróság alperesek azon jogi álláspontját, hogy az I. rendű alperes a maradványösszeg felhasználásáról a privatizációs szerződés és annak 8. számú melléklete alapján jogszerűen rendelkezhetett. A privatizációs szerződés 2.3.2. pontja alapján az I. rendű alperes az ... hitel éves kamatainak törlesztésére közvetlenül felhasználhatta a lehívott bankgarancia összegét, azaz a márkanév használati szerződés bármely okból történő megszűnése esetén a lehívott bankgarancia a kamatokra közvetlenül felhasználható volt. Utóbbi azért bír jelentőséggel, mert a négyoldalú megállapodás lehetetlenülésével sem keletkezett az I. rendű alperesnek visszafizetési kötelezettsége a felperes felé, a bankgarancia a kamatok törlesztésére évente felhasználható volt. Megállapítást nyert, hogy a III. rendű alperes a hitelszerződést 2012. június 20-án felmondta, a teljes tartozást lejárttá tette és az I. rendű alperes az így adódó törlesztésre utalta át a lehívott bankgaranciából megmaradt összeget. Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy ezen átutalásra a privatizációs szerződés felhatalmazást adott-e. Az ... hitelszerződés szerint a hitelt egy összegben, a futamidő lejártával kellett felperesnek, illetve a tartozásátvállalás következtében a II. rendű alperesnek megfizetnie, az előtörlesztés kizárt volt. A privatizációs szerződésben azonban a vevő és az I. rendű alperes jogelődje rögzítették, hogy a vevő vételárelőleget volt köteles a II. rendű alperes részére fizetni a márkanév visszavásárlásának fedezeteként, mely vételárból volt köteles a II. rendű alperes a hitel lejártakor a tőketartozást törleszteni, a hitel tőke törlesztésének fedezete tehát nem a márkanév használati díj, hanem a vételárelőleg volt. Azt, hogy a hiteltörlesztési bankgarancia ezen tartozás fedezetére is szolgált és törlesztésére az I. rendű alperes a lehívott bankgaranciát felhasználhatta, alátámasztotta a privatizációs szerződés 8. számú mellékletének 2.g) és 2.h) pontja. Utóbbi szerint az I. rendű alperes a márkanév használati díj nemfizetése esetén jogosult volt lehívni a hiteltörlesztési bankgarancia teljes összegét, de legfeljebb a zárolt számlán lévő összeggel nem fedezett ... hitel összegének erejéig és a lehívott összeget felhasználhatta mind a kamatokra, mind a hitel előtörlesztésére. Az előtörlesztés a II. rendű alperes által kezelt zárolt számlára való utalást jelentette, mely számlán tartott vételárelőleget az ... hitel futamidejének lejártakor a II. rendű alperes törlesztésre volt köteles fordítani. Mindezért az elsőfokú bíróság arra vont le következtetést, hogy az ... hitel visszafizetése a III. rendű alperes felmondásával esedékessé vált, az I. rendű alperes a lehívott bankgarancia összegét a hitel törlesztésére jogszerűen használta fel, melynek következtében a felperes felé fennálló elszámolási kötelezettsége megszűnt.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezést, a III. rendű alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő.

Felperes a fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, keresetének történő helyt adást kért. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a ... által kibocsátott hiteltörlesztési bankgarancia a privatizációs szerződés 7/B, valamint 8. számú mellékleteiben foglaltak szerint a ..., valamint az ... Bank által biztosított projekthitelek mellett a felperes márkanév használati díjfizetési kötelezettségének fedezetéül szolgált, II. rendű alperes létrehozásának a célja a III. rendű alperes által felperesnek nyújtott állami kezességgel fedezett hitel biztosítása volt; a II. rendű alperes átvállalta a nyújtott hitelt, melynek fejében felperes egyes vagyontárgyai - köztük a ... márkanév - a tulajdonába kerültek. A hiteltörlesztési struktúra az ... hitel tőke- és kamatrész törlesztésének a szétválasztására épült, a hitel kamatainak fedezetéül a ... márkanév használatáért felperes által fizetendő díj szolgált, míg a tőkeösszeget úgy biztosították, hogy a felperes a mindenkor adózott eredményének 25 %-át márkanév vételárelőleg jogcímén volt köteles letéti számlára utalni a márkanév visszavásárlásának fedezetéül, a tőkerész 2017. december 31-i esedékessé válásakor a vevő a privatizációs szerződés értelmében köteles lett volna megvásárolni a márkanévet annak érdekében, hogy a vételárból a hitel visszafizethető legyen. Mindebből következően nem fogadható el az elsőfokú bíróság olyan szerződés értelmezése, mely szerint a hiteltörlesztési garancia fedezetül szolgált a hitel tőkerészének a megfizetésére. A márkanév használati szerződés alapján a felmondással a vevő vételi, a II. rendű alperes pedig eladási jogot szerzett a márkanévre, a hitel lejártakor a tőke megfizetését tehát akként biztosították, hogy a vevő köteles lett volna a márkanév használati jogot a privatizációs szerződésben meghatározott áron megvásárolni, a hitel tőke törlesztésének a fedezetéül. A garancia fenti célhoz kötöttségén az ötoldalú megállapodás nem változtatott, az továbbra is a törlesztetlen ... hitel visszafizetését, valamint a márkanév használati díj megfizetését biztosította.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy a garancia maradványösszeg vonatkozásában az I. rendű alperesnek a négyoldalú megállapodás alapján elszámolási kötelezettsége állt fenn a felperessel szemben. Az a körülmény, hogy az I. rendű alperes felperes felhívására tájékoztatást adott arról, hogy kizárólag a II-III. rendű alperes bevonásával hogyan rendelkezett a garancia maradványösszeg felett, nem tekinthető a négyoldalú megállapodás IV.2.4. pontjában előírt elszámolási megállapodás megkötésére irányuló kötelezettség teljesítésének. A márkanév használati szerződés 2012. augusztus 10-i felmondásával a feleknek elszámolási megállapodás megkötésére vonatkozó kötelezettsége keletkezett a garancia maradványösszegre nézve, melynek az alperesek a mai napig nem tettek eleget. Emellett a kétoldalú megállapodásban az I. rendű alperes jogellenesen - a garancia eredeti céljától eltérően - vállalt kötelezettséget arra, hogy a garancia maradványösszeget előtörlesztés jogcímén utalja át a III. rendű alperesnek.

Nem fogadható el és kellően nem indokolt az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontja, hogy a felszámolási eljárás kezdetével ellehetetlenült a négyoldalú megállapodás, utóbbi célja ugyanis a garancia mindenkor még fel nem használt összegéről történő rendelkezés volt, ezért addig nem is szűnhetett meg, míg az aktuális maradványösszeg sorsa nem rendeződik. A márkanév használati szerződés megszűnésétől függetlenül a négyoldalú megállapodásnak az

elszámolásra irányuló megállapodás megkötését előíró rendelkezése hatályos maradt, nem lehetetlenült el mindaddig, amíg a felperest a cégjegyzékből nem törlik, hiszen az alapot adó jogviszony nem a márkanév használati díjfizetési kötelezettség, hanem a hiteltörlesztési bankgarancia lehívásából eredő pénzösszeg sorsának a rendezése. A felszámoló azon nyilatkozata, hogy a márkanév használati díj megfizetésére a felszámolási eljárásban nem nyílt lehetőség, nem minősül a négyoldalú megállapodás lehetetlenülésére vezető körülményként, hiszen az kifejezett rendelkezést tartalmazott a márkanév használati szerződés bármilyen okból történő megszűnése esetére.

Felperes véleménye szerint iratellenes az az ítéleti megállapítás, hogy a felperes nem adta elő, mely joga megóvása a keresetindítás oka. A kétoldalú megállapodás relatív hatálytalanságának, érvénytelenségének, illetve a négyoldalú megállapodás alapján fennálló alperesi kötelezettségnek a megállapítása felperes jogvédelme érdekében alapvetően fontos, a létrehozni kért elszámolási megállapodás feltétele, hogy a bíróság ítélettel mondja ki a négyoldalú megállapodás IV.2.4. pontjának a megszegését. Az elszámolási megállapodás létrehozásának a joga, az elszámoláshoz mint egyeztetési folyamathoz való jog és a garancia maradványösszeg feletti rendelkezési jog azon megóvandó jog, mely indokolja a megállapításra irányuló keresetet. A teljesítés követelésének akadályá éppen az elszámolási megállapodás létrejöttének az elmaradása, ennek hiányában ugyanis nem áll módjában igényelni a maradványösszeg kifizetését. Érdeke fűződik felperesnek ahhoz, hogy a garancia maradványösszeget érvényesítse a hitelezői javára, ez is indokolja a szerződésszegés tényének megállapítását és ennek alapján az elszámolási megállapodás létrehozását. További jogi érdek, hogy a felszámolónak a Cstv. és a vonatkozó egyéb jogszabályok alapján rendeznie kell a könyveiben szereplő követelést számvitelileg és hitelezői oldalról is. Utalt felperes arra, a kétoldalú megállapodás megkötésével megszegték a négyoldalú megállapodásban foglaltakat, így felperesnek érdeke fűződik a kétoldalú megállapodás hatálytalansága, érvénytelensége kimondásához, e körben nincs jelentősége annak, hogy ő maga nem volt szerződő fél. Véleménye szerint az elszámolási megállapodás hiányában nem állapítható meg kétséget kizáróan, hogy melyik fél formálhat jogot a garancia maradványösszegre, illetve, hogy a III. rendű alperes részére történt átutalás - azon felül, hogy a négyoldalú elszámolás hiányában mindenképpen szerződésszegő magatartás - jogszerű volt-e, a III. rendű alperest megilleti-e a hozzá került pénzeszköz; alperesek részéről nem hangzott el olyan érvelés, amely alátámasztaná azt, hogy a III. rendű alperes jogosult a garancia maradványösszegére.

Álláspontja szerint ellentmondó az ítélet, mert egyrészt rögzíti, hogy a felperes érvényes jogcímmel rendelkezik a garancia maradványösszeg elszámolásának a követelésére, másrészt kizártnak tartja az elszámolási szerződés keresetben foglaltak szerinti tartalommal történő létrehozását. A kereset egyebek mellett arra is irányult, a bíróság állapítsa meg a felperesi számadás helyességét, mely szerint a garancia maradványösszeg - tekintettel arra, hogy a cél, amelyre rendelt volt, megszűnt, - a felperes részére visszajár a viszontgarancia teljesítése okán. Hangsúlyozta, hogy a négyoldalú megállapodás kifejezetten a felperessel szemben rögzíti az I. rendű alperes elszámolási kötelezettségét, a felek úgy tekintették, hogy

az elszámolandó garancia azon része, amely meghaladja a márkanév használati díj fizetendő összegét, az az I. rendű alperes részéről a felperes javára fizetendő vissza, hiszen a márkanév használati szerződés felmondásával egyidejűleg a használati díjfizetési kötelezettség is megszűnt, ahhoz nem volt szükség a továbbiakban garanciára. Utóbbi szerződés teljesítését biztosító járulékos kötelezettség volt, mely a márkanév használati díjfizetési kötelezettséggel egyidejűleg megszűnt.

Az elsőfokú bíróság tévesen vont le következtetést arra, az I. rendű alperes elszámolt a felperes felé azzal, hogy tájékoztatta a maradványösszeg felhasználásáról. A kereset tárgya nem az I. rendű alperesi elszámolási kötelezettség teljesítése volt, hanem a négyoldalú megállapodás alapján a felek által létrehozandó elszámolási megállapodás létrehozására irányuló kötelezettség teljesítésének a kikényszerítése.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a garancia összege kizárólag a márkanév használati díj megfizetésére volt felhasználható, közvetlenül a hitel- vagy hitelkamat törlesztésére nem és az is helytállóan került rögzítésre, hogy az ... hitelszerződés kizárta az előtörlesztés lehetőségét. Ugyanakkor tévesen figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság azt a tényt, hogy a márkanév használati szerződés bármely okból történő megszűnése esetére a négyoldalú megállapodás a garancia maradványösszegére új megállapodás létrehozásának a kötelezettségét írta elő, melyet nem érintett a felszámolás ténye.

A négyoldalú megállapodás lehetetlenülésének téves megállapítása folytán nem fogadható el az az érvelés, hogy az ötoldalú megállapodás rendelkezései lettek irányadóak a garancia maradványösszeggel történő elszámolásra. A privatizációs szerződés rendelkezései semmiképp sem tekinthetők irányadónak, mert azt éppen az ötoldalú megállapodás helyezte hatályon kívül, annak 7.3. és 7.4. pontja a garancialevél tartalmát nem változtatta meg, de a privatizációs szerződés 8. számú mellékletét, illetőleg annak 2.g) és 2.h) pontját hatálytalanította. A 2.h) ponton kívül nincs a szerződésben máshol utalás arra, hogy a hiteltörlesztési bankgarancia felhasználható lenne az ... hitel előtörlesztésére, tehát ez a jogcím az ötoldalú megállapodás aláírásával megszűnt. Utalt felperes arra is, hogy a bankgarancia felhasználásának körét döntően a garancialevél kell, hogy meghatározza, a perbeli bankgarancialevél szövegezése - melyben egyetértett az I. rendű alperes, a vevő és a ... - pontosan megegyezett a privatizációs szerződés 7/B. melléklete szerinti mintaszöveggel.

Felperes állítása szerint téves és követhetetlen az ítéleti okfejtés a garancia maradványösszegnek az ... hitel előtörlesztésére történő felhasználása vonatkozásában. Az előtörlesztés a privatizációs szerződésben nem definiált fogalom, az egyedül a már hivatkozott és hatályon kívül helyezett 8. számú mellékletben szerepel; a II. rendű alperes nem kezelt olyan számlát, amelyre vételár előleg jogcímén a felperes bármilyen összeget utalt volna; ténszerűleg az sem helytálló, hogy az I. rendű alperes a II. rendű alperes által kezelt számlára utalta volna a maradványösszeget, hiszen a perben bizonyítást nyert, hogy az a III. rendű alpereshez került előtörlesztés címén.

Mindezért a garancia maradványösszeggel az I. rendű alperes a II. és III. rendű alperes tudtával és hozzájárulásával jogszerűtlenül rendelkezett, alperesek szerződéskötési kötelezettsége változatlanul fennáll a felperes felé.

A fellebbezését akként pontosította, amennyiben a másodfokú bíróság osztja azt az elsőfokú ítéleti álláspontot, hogy a Ptk. 208. § (3) bekezdése alapján a kért megállapodás létrehozására nincs mód, akkor ezen kereseti kérelem körében megállapítás helyett marasztalásra, arra támasztott igényt, hogy a Fővárosi Ítéltábla kötelezze az alpereseket egyetemlegesen 9.484.306,30 euró felperes részére történő megfizetésére, az I. rendű alperest elszámolási kötelezettség, a II. és III. rendű alperest jogalap nélküli gazdagodás jogcímén.

III. rendű alperes a csatlakozó fellebbezésében az ítélet indokolásából kérte annak megállapítása mellőzését, hogy a felperes irányában elszámolási kötelezettség terheli. Kérelmét azzal indokolta, hogy a négyoldalú megállapodás a tartozások jogcímét, az azokkal kapcsolatos jogosulti és kötelezeti viszonyokat nem változtatta meg; felperes II. rendű alperes felé fennálló fizetési kötelezettségét nem befolyásolta II. rendű alperes III. rendű alperes felé fennálló fizetése alakulása. A négyoldalú megállapodás kétoldalú elszámolási viszonyokból állt, felperes az I. és II. rendű alperessel állt jogviszonyban, elszámolási kapcsolatba nem került a III. rendű alperessel. Felperes négyoldalú megállapodással érintett jogviszonyai kapcsán irreleváns, hogy a III. rendű alperes a részére átutalt összeget a II. rendű alperes tartozására vagy másra számolja el, egyébként eltérő elszámolás esetén sem érte volna hátrány a felperest, mivel az átutalással a II. rendű alperes felé fennállt márkanév használati díjfizetési kötelezettsége teljesítésre került. A III. rendű alperes részére teljesített fizetés jogcíme II. rendű alperes kölcsönből eredő tartozásának megfizetése volt, a kölcsön jogviszonynak felperes nem volt részese, így az abból eredő tartozás megfizetésére szánt összeg visszakövetelésére a négyoldalú megállapodás számára nem teremtett jogcímet. Ezen összeggel a III. rendű alperes nem tartozik elszámolni a felperes felé, a maradványösszeg felett rendelkezni jogosult I. rendű alperes és II. rendű alperes megállapodása alapján a kölcsöntartozás részbeni rendezésére számolta el az összeget. A pénz helyettesíthető voltára tekintettel ezen elszámolást nem teszi jogszerűtlenné az, ha azzal megegyező nagyságú fizetési igényt támasztanak az összeg átutalójával szemben. Felperes jogszerű fizetési igénye esetén sem a III. rendű alperes részére átutalt összegre támaszthat igényt, hanem ezzel azonos összegű fizetést követelhet az I. rendű alperestől.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint iratellenes az a fellebbezési előadás, hogy a márkanév használatáért fizetendő díj csak a hitelkamatokra számolható el, a hitel tőkeösszegének fedezete felperes adózott eredményének 25 %-a. A privatizációs szerződés 5.2.2. pontja szerint ugyanis a teljes ... hitel visszafizetéséhez fedezetet kellett biztosítani; az 5.2.3. pont szerint a bankgarancia a teljes ... követelés tekintetében fedezet, a 8. számú melléklet 2.iii) pontja szerint felperes adózott eredményének 25 %-a a márkanév visszavásárlásának pénzügyi fedezetét biztosította. Téves az a felperesi állítás, hogy a vevő köteles lett volna megvásárolni

a márkanév használati jogát, annak jogosultja a felperes volt, adózott eredménye lett volna a vételárelőleg része, visszavásárlási jogot nevesít a szerződés, melynek jogosultja nyilvánvalóan csak az eredeti tulajdonos lehet. A 8. számú melléklet 2.h) pontja szerint a bankgarancia a hitelkamatok törlesztésére lehívható, de a hitel teljes összege lehívható, ha a felperes nem fizeti meg az éves márkahasználati díjat; felperes nem fizetett márka használati díjat, tehát a teljes hitelkövetelés esedékessé vált. Álláspontja alátámasztásaként hivatkozott a szerződés 8. számú melléklet 2.g) pontjában foglaltakra, mely szerint az ... hitelen az állami garancia fennmarad, de vele szemben áll a ... által kibocsátott 32.000.000 euró összegű hiteltörlesztési bankgarancia. Utóbbi szövegezése is kifejezetten a privatizációs szerződésre és annak 8. számú mellékletére hivatkozik, utóbbi a garancialevél elválaszthatatlan függeléke, így tartalma kétségbe nem vonható. Felperesnek tehát nincs keresetőségi joga megszűnt, önálló, nem járulékos jogviszonyt tartalmazó olyan szerződést biztosító bankgarancia tartalmának vitatására, melyben félként nem szerepelt, és amelynek általa történő értelmezése sem eredményez számára jogosultságot. A keresetőségi jog hiánya körében hivatkozott arra, hogy a Ptk. 249. §-a szerinti hárompólusú bankgarancia jogviszonyban a felperes nem volt fél, egyik jogviszony érvénytelensége vagy hatálytalansága esetén sem szerezne jogot. A bankgarancia jogviszonyban részes fél a ... volt, a bankgarancia jogosultja pedig az I. rendű alperes; nincs olyan szerződéses rendelkezés, amely azt tartalmazná, hogy a felperesnek járna a lehívott összegből. A bankgaranciát a vevő kifejezetten a hitelek visszafizetése érdekében biztosította, ha a maradványérték nem került volna felhasználásra, az a garanciát nyújtó félnek járna vissza és nem a felperesnek. Amennyiben felperes teljesítette volna fizetési kötelezettségét, és a jogosult is kielégítette volna magát a bankgarancia terhére, a kétszeres teljesítés esetén sem léphetne fel igényrel a felperes, mivel ez esetben a biztosíték igénybevétele, azaz a lehívás lett volna jogszabálysértő. Felperes azáltal sem válik a jogviszony részesévé, ha vele szemben a felek a bankgarancia jogviszony megszűnése esetére elszámoltak, mely a könyvviteli nyilvántartásához volt szükséges. Az elszámolási kötelezettség nem teremt jogi lehetőséget felperes számára, hogy a lehívott bankgarancia összegére igényt támasszon, az alperesekkel szemben ezen a címen követeléssel lépjen fel. A bankgarancia egyértelműen a fennálló hitel visszafizetését biztosította, amennyiben felperes nem fizeti hiteleit, vagy márkanév használati díjfizetési kötelezettségének nem tesz eleget, a bankgarancia lehívható. Lehívásra csak az I. rendű alperes volt jogosult, a ... ennek megfelelően teljesíthetett, az I. rendű alperes csak hiteltörlesztésre vagy márkanév használati díjra használhatta fel a garanciát, mely megállapodáson a felek nem módosítottak, sőt azt a felperes részvételével kötött ötoldalú megállapodásban megerősítették.

A II. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy felperes a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiányában alaptalanul kérte a kétoldalú megállapodás relatív hatálytalanságának a megállapítását. Hiányzik a jogvédelem szükségessége, sem felperes, sem a hitelezői jogcímmel nem rendelkeznek a bankgarancia maradvány követelésére és az sem világos, hogy miért lenne kizárt teljesítés követelése. Felperes fedezetelvonó szerződés létrejöttét állítja, azonban nincs a II.

rendű alperessel szemben érvényesíthető marasztalásra alkalmas követelése, emellett a bankgarancia maradvány I. rendű alperes általi III. rendű alperes részére történő átutalásával a II. rendű alperes fedezeti vagyontárgyat nem szerzett. A kétoldalú megállapodás érvénytelenségére hivatkozás is alaptalan, mert a fedezetelvonás önálló tényállás, nem alkalmazható a Ptk. 200. § (2) bekezdésében foglaltakkal együtt. Amellett, hogy nem adta elő felperes a jóerkölcsbe ütközés körébeni tényállításait, véleménye szerint éppen az ütközne jóerkölcsbe, ha a bankgaranciából jogszerűen állami költségvetésbe kerülő pénz magánhitelezőkhöz kerülne jogcím és jogalap nélkül.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor arra vont le következtetést, hogy nincs helye a Ptk. 208. § (3) bekezdése alapján az elszámolási megállapodás létrehozásának. A négyoldalú megállapodás belső számviteli célokat szolgáló elszámolási megállapodás, mely nem előszerződés, nem tartalmaz szerződéskötési szándékot tükröző akaratot; a felperes által nevesített tartalommal a felek sosem kívántak szerződést kötni. A négyoldalú megállapodás alapján az I. rendű alperesnek a felperes felé a lehívott bankgarancia összeg felhasználásáról kellett elszámolnia, a garanciaösszegeből II. rendű alperes semmilyen fizetést nem teljesített, így nem is terhelhető elszámolási kötelezettséggel. Amennyiben ezen kereseti kérelem tartamilag marasztalásra irányulna, úgy kellően nem határozott, továbbá az sincs megjelölve mi alapozza meg az alperesek egyetemleges felelősségét, illetőleg, hogy a II. rendű alperes mivel okozott volna kárt a felperesnek, konkrétan mi a jogellenes magatartás, illetőleg hogyan állítható fel okozati összefüggés.

Osztotta II. rendű alperes az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontját, hogy az elszámolási megállapodás a Ptk. 206. § (1) bekezdése alapján sem hozható létre, felperes ugyanis elmulasztotta megjelölni a szerződéskötési kötelezettséget előíró jogszabályt.

Az elszámolási, számadási kötelezettség, illetőleg a felperesi számadás helyessége iránti igény vonatkozásában kifejtette, kellően nem dokumentált, a létrejött szerződésekkel, a bankgarancia szövegével szembeni az a felperesi állítás, mely szerint őt és magánhitelezőit illeti a bankgarancia maradványa, ez valójában nem létező jogosultság. Az, hogy az I. rendű alperes átutalta a III. rendű alperesnek a bankgarancia maradványt, valamennyi szerződéses megállapodásnak, különösen a privatizációs szerződés 8. számú mellékletében írtaknak megfelelt, erről a felperes 2012. augusztus 31-én tájékoztatást kapott, mellyel eleget tett az I. rendű alperes a felperes felé fennálló elszámolási kötelezettségének. Felperes a márkanév használati díjról kiállított számlákat 2012 februárjától nem volt hajlandó befogadni, 2012. augusztus 10-én a használati szerződést fel is mondta, a felszámolás következtébeni felmondással a négyoldalú megállapodás teljesítése lehetetlenné vált. A felmondás folytán a vevő nem volt abban a helyzetben, hogy az I. rendű alperes felé vállalt kötelezettségeit a felperesen keresztül teljesítse, ezért került sor a bankgarancia lehívására és elszámolására a privatizációs szerződésben foglaltak szerint. Iratellenes az a felperesi előadás, hogy az ötoldalú megállapodással hatályon kívül helyezték a privatizációs szerződés 8. számú mellékletének 2.g) és 2.h) pontját, melyek szerint a bankgarancia fedezetül szolgál az ... hitel tőkerészletének a megfizetésére. Az I. rendű alperes a garancia célhoz

kötöttségének megfelelően, jogszerűen utalta át a bankgarancia maradványt, I. és II. rendű alperes belső könyvelési célból rendelkeztek úgy, hogy a maradványösszeg átutalására előtörlesztés jogcímén kerül sor a III. rendű alperes részére. Hangsúlyozta, sem a privatizációs szerződésben, sem a bankgarancia jogviszonyban felperes nem szerződő fél, ezen jogviszonyok a vevő privatizációs szerződés szerinti kötelezettségeit biztosítják; az, hogy a vevő az állam által átvállalt hiteltörlesztést, kamatokat, majd a tőkét a saját társaságával, a felperessel kívánta kitermelni, nem teremt jogcímet illetőleg jogalapot felperes részére arra, hogy követeléssel lépjen fel. Felperes fellebbezési előadásától eltérően a privatizációs szerződés egyértelműen rendelkezik arról, hogy a bankgarancia mely okból jön létre, milyen kötelezettséget biztosít, kit illet meg, amennyiben az lehívásra kerül. II. rendű alperes véleménye szerint felperes és a vevő bankjának viszontgaranciális jogviszonya nem érinti az ötoldalú megállapodás szerint sem a perbeli bankgarancia jogviszonyt, a szerződés kifejezetten különválasztja a garanciát és a viszontgaranciát.

Az ötoldalú megállapodás 6.5. pontja megerősíti, hogy a ... 32.000.000 eurót fizet az I. rendű alperesnek a hiteltörlesztési bankgaranciának megfelelően, a bankgarancia megfizetésével egyidejűleg felperes és a vevő kötelezettségei megszűnnek, amennyiben azokat a bankgarancia fedezi, így kötelezettségek szűntek meg, de jogok nem keletkeztek. Az ötoldalú megállapodás 7.1. pontja érvényben tartotta a 7.2-7.5. pontban írtakat, melyek között található az ... hitelmegállapodás és a hiteltörlesztési bankgarancia ... általi megfizetése.

Véleménye szerint tévesen állítja felperes azt is, hogy a II. rendű alperes nem kezelt olyan számlát, amelyre a felperes bármilyen összeget utalhatott volna. A II. rendű alperes óvadéki számlát nyitott a III. rendű alperesnél és arra továbbított minden hiteltörlesztéssel kapcsolatos átutalást, ezen elszámolási módszer azonban a felszámolást követően nem volt teljesíthető, felperes ugyanis nem fogadott be számlákat. II. rendű alperes nem rendelkezett a bankgarancia maradvány összegéről, fizetést nem teljesített a felmondást követően; miután a II. rendű alperestől és a vevőtől sem volt fizetés várható, a III. rendű alperes beváltotta a kezességet, melynek következtében a Magyar Állam végrehajtást vezetett II. rendű alperes valamennyi azon vagyontárgyára, melyeket a privatizációs szerződés alapján kapott meg az átvállalt hitel fejében, mindezért érthetetlen, hogy felperes milyen jogellenes magatartást kér számon a II. rendű alperesen.

Felperes fellebbezése, III. rendű alperes csatlakozó fellebbezése az alábbiak szerint nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta és helytálló az abból levont jogi következtetése is.

Osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a négyoldalú megállapodás alperesi megszegésének keresettel kért megállapításához hiányoznak a Pp. 123. §-ában meghatározott konjunktív jogszabályi feltételek, sem a jogvédelem szükségessége, sem a teljesítés követelésének a kizártsága nem nyert igazolást.

Az érvényesített jog alapjaként felperes feltételektől függő szerződéskötési kötelezettséget és a felek által nevesített feltételek bekövetkeztét állította, melyre alapítottnak nem megállapítási, hanem - joghatása tekintetében azt meghaladó - jogalakítási, a szerződés létrehozására irányuló kereset terjeszthető elő. Felperes ennek megfelelő kereset benyújtásának az akadályát nem állította, sőt az előterjesztett tárgyi keresethalmazat részeként önálló keresettel kérte is az elszámolást szabályozó szerződés létrehozását. A négyoldalú megállapodás IV.2.4. pontjában foglalt szerződéskötési kötelezettség alperesi megszegésének az állítása a szerződés létrehozására irányuló kereset jogalapi hivatkozásaként minősíthető, ekként és nem önálló keresetként történő elbírálásának lehet helye, utóbbit ugyanis - ahogy arra az elsőfokú bíróság is helytállóan rámutatott - a Pp. 123. §-a kizárja.

Teljes egészében osztotta a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a kétoldalú megállapodás relatív hatálytalanságának a megállapítására irányuló kereseti kérelem sem foghat helyt.

A jelen jogvitára irányadó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 203. § (1) bekezdése és az annak alkalmazására irányadó 1/2011. (VI. 15.) PK vélemény több együttes feltétel megléte esetén teszi lehetővé adott szerződés fedezetelvonó jellegének a megállapítását. Feltétel, hogy a vitatott jogügylet tárgya harmadik személy kielégítési alapját képező, a kötelezett vagyonába tartozó dolog vagy a kötelezettet illető követelés, illetőleg vagyoni értékű jog átruházása legyen. További feltétel, hogy a relatív hatálytalanságra hivatkozó harmadik félnek a vitatott szerződés megkötésének az időpontjában pénzben meghatározott, jogalapjában és összesszerűségében bizonyított, lejárt követelése legyen a kötelezettel szemben, melynek az átruházott vagyontárgyból történő kielégítése tűrésére kell kérelmet előterjeszteni a szerző fél vonatkozásában. A szükségképpen perben álló kötelezettel szemben előterjesztett megállapítási kereset mellett - a kért relatív hatálytalanság jogkövetkezményeként - a vagyontárgyat megszerző féllel szemben tűrésre kötelezésre irányuló marasztalási kereset előterjesztése szükséges, utóbbi hiányában az egyedüli megállapítási kérelem Pp. 123. §-a szerinti törvényi feltételei hiányoznak, mely a kereset elutasítására vezet.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy felperes kizárólag megállapítási keresetet terjesztett elő, mely önmagában nem megengedett, emellett a vitatott szerződés tárgya nem vagyon vagy vagyoni értékű jog átruházására, hanem - a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazásával kétségmentesen megállapíthatóan - kötelezettségvállalásra irányult, így fogalmilag kizárt fedezeti jellegű vagyon megszerzése. Megjegyzi a Fővárosi Ítélőtábla, hogy felperes az igényérvényesítéshez szükséges tényállítási kötelezettségének sem tett eleget, nem adta elő, hogy a kétoldalú megállapodás részesei közül egyáltalán kit tekint kötelezettnek, illetve szerző félnek, mely vagyon vagy vagyoni értékű jog átruházása az általa vitatott jogügylet tárgya és az elvont vagyon kívül szemben, milyen jogalapon fennálló, milyen összegű követelése fedezetéül szolgált volna.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, a kétoldalú megállapodás érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereset elutasításakor sem.

A Pp. 3. § (1) bekezdése és a Pp. 123. §-a alapján kialakult egységes bírói gyakorlatot rögzítő 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10.a) pontjában foglaltak helytálló alkalmazásával vizsgálta, hogy a felperes a kétoldalú megállapodás részesein kívüli harmadik személyként jogosult-e semmisségi per megindítására, perbeli legitimációját megalapozó védendő jogi érdeke fennállását igazolta-e. A Ptk. 234. § (1) bekezdése a fokozottan védett társadalmi érdek miatt széles körű hivatkozási jogot biztosít a szerződés semmisségére, ez azonban nem eredményez automatikus keresetindítási jogosultságot, a törvényalkotó nem kívánt korlátozás nélküli általános perindítási jogot biztosítani; az ezzel ellenkező értelmezés az üzletkötő feleket nem kívánt zaklatásnak tenné ki és sértené az ügyleti biztonságot. Ebből következően a semmisségre hivatkozó félnek közvetlen érdekeltisége kell, hogy legyen a perindításhoz, mely jogi érdekeltséget jogviszony, vagy perlési jogosultságot biztosító jogszabályi felhatalmazás alapozhat meg. Utóbira felperes nem hivatkozott, így jogilag érdekeltnek csak akkor minősülhet, ha a sikeres perlés változást idéz elő a jogviszonyaiban, jogot szerez, kötelezettségtől szabadul, vagy ennek közvetlen lehetősége nyílik meg a számára. Tekintve, hogy ezek egyike sem következik be a kétoldalú megállapodás semmisségére irányadó keresetnek történő helyt adás esetén, az elsőfokú bíróság helyesen vont le következtetést arra, hogy az érvénytelenségi kereset kereshetőségi jog hiányában elutasítandó. Egyetértett a Fővárosi Ítéltábla a semmisségi kereset alaptalansága körében kifejtett azon ítéleti állásponttal is, hogy a jóerkölcsbe ütközés és a fedezetelvonás eltérő tényálláson alapuló, más-más jogkövetkezményre vezető jogintézmény; a fedezetelvonás tényállási elemeinek megvalósulása önmagában nem, csak többlet tényállás esetén eredményezheti a szerződés jóerkölcsbe ütközését, felperes pedig azt sem adta elő, hogy a kétoldalú megállapodás mennyiben sérti a társadalom által elfogadott erkölcsi alapelveket, az elérni kívánt joghatás társadalmilag mely okból elítélendő.

Maradékaltalanul helytálló az elsőfokú bíróság arra levont jogi következtetése is, hogy felperes az elszámolási szerződés létrehozását is alaptalanul kérte mind a Ptk. 208. § (3) bekezdése, mind a Ptk. 206. § (1) bekezdése alapján.

A négyoldalú megállapodás IV.2.4. és IV.3. pontjában foglaltak nem értékelhetők szerződéskötési kötelezettség létesítésének, csupán arra vonatkozó nyilatkozatnak, hogy az ott meghatározott feltételek esetleges bekövetkezte esetén kialakuló helyzet megoldást igényel, melyre vonatkozó közös szándékukat a szerződő felek ugyan kifejezésre juttatták, de nem rögzítették a rendezés főbb szempontjait, az elszámolás elveit. Ezért a Ptk. 208. § (1) bekezdésében foglaltakat helytállóan alkalmazva nem tévedett az elsőfokú bíróság annak megállapításakor, hogy - alperesek vitatására is tekintettel - a felperes által állított tartalmú elszámolási megállapodás létrehozására nincs mód.

Tekintve, hogy felperes a Ptk. 206. § (1) bekezdésére alapított keresetében nem nevesített az általa állított szerződéskötési kényszer jogalapját képező jogszabályi rendelkezést, és arra a per egyéb adataiból sem volt következtetés levonható, az elsőfokú bíróság helytállóan döntött ezen kereseti kérelem elutasításakor is.

Felperes fellebbezésben tett azon nyilatkozata, hogy a Ptk. 208. § (3) bekezdésére alapított kérelme alaptalansága esetére, ezen kereseti kérelme körében „megállapítás helyett” másodlagosan alperesek marasztalását, a garancia maradványösszeg kifizetésére egyetemleges kötelezésüket kéri, a Pp. 247. § (1) bekezdésébe ütköző, a másodfokú eljárásban nem megengedett keresetváltoztatás.

A Pp. 146. § (5) bekezdés d) pontja szerint nem keresetváltoztatás, ha a fél megállapítás helyett teljesítést vagy teljesítés helyett megállapítást követel. Felperes előszerződésben vállalt kötelezettségre alapított szerződés létrehozása iránti kereseti kérelme azonban a fellebbezésben elfoglalt jogi állásponttól eltérően nem megállapítási, hanem - a korábban már kifejtettek szerint - jogalakítási kereset, így az annak helyébe lépő marasztalási kereset nem megállapítási keresetet váltana fel, mely a keresetváltoztatás tilalmába ütközik, ezért a Fővárosi Ítéltábla a 9.484.306,30 euró követelés megfizetésére irányuló kereseti kérelem másodfokú eljárásban történő érdemi vizsgálatát mellőzte.

A garancia maradványösszeggel történő elszámolás követelésére vonatkozó felperesi jog alperesekkel szembeni fennálltára levont ítéleti jogi következtetést a csatlakozó fellebbezést előterjesztő III. rendű alperes támadta, vitatva, hogy elszámolásra köteles lenne.

Az elsőfokú bíróság a per nem vitás tényadatai alapján helyesen rögzítette, hogy a célhoz kötötten felhasználható, lehívott bankgarancia 9.484.306,30 euró maradványösszegét az I. rendű alperes 2012. július 3-i értéknappal a III. rendű alperesnek utalta át. Az ítélet indokolásából kitűnően az elsőfokú bíróság arra az esetre és azon összeg erejéig tartotta megállapíthatónak a négyoldalú megállapodásban részes III. rendű alperes felperessel szembeni elszámolási kötelezettségét, ha az I. rendű alperes a bankgarancia terhére a III. rendű alperesnek jogszerűen járó tartozást meghaladóan jogalap nélküli átutalást hajtott végre. Az elszámolási kötelezettség vizsgálata során helytállóan vette figyelembe, hogy felperes a - korábban kifejtettek szerint alaptalanul - létrehozni kért elszámolási megállapodás tartalmának az ítéleti meghatározását is akként kérte, hogy a III. rendű alperes a Ptk. 361. § (1) bekezdése szerinti jogalap nélküli gazdagodás jogcímén legyen köteles a maradványösszeg kifizetésére. Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint nem foghat helyt a peres felek közötti jogviszonyok elkülönültségének a jelentőségére alapított csatlakozó fellebbezési érvelés; III. rendű alperes elszámolással érintettségének az elvi megállapítása alappal nem kifogásolható.

A Fővárosi Ítéltábla III. rendű alperes csatlakozó fellebbezésének az alaptalanságára figyelemmel a továbbiakban felperes fellebbezése, I. és II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme keretei között bírálta felül az elszámolási kötelezettség megállapítására irányuló kereset elutasításának a megalapozottságát.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy jelen tényállás mellett az I. rendű alperes elszámolási kötelezettsége vizsgálható - helytállóan értékelte a

négyszemélyes megállapodás „előzmények” B pontjában és a III.3. pontjában foglaltakat akként, hogy az I. rendű alperest a lehívott bankgarancia összegének felhasználása vonatkozásában elszámolási kötelezettség terhelte a felperes felé - II. rendű alperes ugyanis a bankgarancia maradványösszegéből maga nem részesült, az átutalás a III. rendű alperes felé történt meg.

Teljes egészében osztotta a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság álláspontját az elszámolás megtörténte és jogszerűségére vonatkozóan is; a fellebbezésben foglaltaktól eltérően az ítélet indokolása e körben nem téves, nem ellentmondásos, hanem követhető, a per tárgyává tett szerződésekben foglaltak megfelelő értelmezésén alapulva logikailag zárt rendszert alkot.

A négyoldalú megállapodás II.2. pontjában foglaltakat helytállóan értelmezte az elsőfokú bíróság akként, hogy az ott nevesített „...” felhasználásának a jogcímeként a módosított márkanév használati szerződésből eredő lejárt és jövőben esedékessé váló márkanév éves használati díjfizetési kötelezettség teljesítését nevesítették. A felhasználás jogcímeinek meg nem engedett, kiterjesztő értelmezésével lenne az megállapítható, abból, hogy a márkanév használati díj az ... hitel évente esedékes kamatainak fedezetéül szolgált, következik a bankgarancia ... hitel törlesztésére történő közvetlen felhasználhatósága. Erre tehát nem adott felhatalmazást a négyoldalú megállapodás, utóbbi azonban felperes felszámolás alá kerülésével - ahogy azt az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította a márkanév használati díjfizetési kötelezettség további teljesíthetetlensége okán - lehetetlenült, így azt kellett vizsgálni, hogy a lehetetlenülés időpontjában a lehívott és teljes egészében felhasználásra nem került hiteltörlesztési bankgarancia vonatkozásában az I. rendű alperest milyen kötelezettség terhelte és annak mennyiben tett eleget.

A négyoldalú megállapodás hiányában az I. rendű alperes alappal tekintette irányadónak az azt megelőző, ötoldalú megállapodást, mely a 7.1-7.4. pontjaiban foglaltakból következően nem érintette az ... hitelmegállapodás körébeni korábbi kötelezettségvállalásokat, a privatizációs szerződés ... hitellel kapcsolatos rendelkezései megszüntetésére nem került sor. Ebből következően nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a privatizációs szerződés 8. számú mellékletének 2.g) és 2.h) pontjában foglaltakat figyelembe véve bírálta el I. rendű alperes felperes által kifogásolt eljárása jogszerűségét.

A 2.g) pont szerint az ... hitelen az állami garancia fennmarad, de vele szemben áll a ... által kibocsátott 32.000.000 euró összegű hiteltörlesztési bankgarancia a 2.h) pont szerint, melynek utolsó fordulata értelmében amennyiben a felperes bármely évben nem fizetné meg a márkanév éves használati díjat, úgy a hiteltörlesztési bankgarancia akkori teljes összege, de legfeljebb a még fennálló, a II. rendű alperes zárolt számláján lévő összeggel nem fedezett ... hitel összegének erejéig lehívható, és az ... hitelszerződés szerinti kötelezettség előtörlesztésére fordítható. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az ... hitelszerződés szerinti kötelezettség értelemszerűen magában foglalja a hitel törke- és kamatrészét, a kötelezettség fogalma tehát nem szűkíthető le a hitel kamatára.

A perben nem volt vitás, hogy a III. rendű alperes a hitelszerződést felmondta, és felé a hiteltörlesztési bankgarancia maradványösszege az ... hitel törlesztése címén került az I. rendű alperes részéről átutalásra. Az sem volt vitás a perben, hogy erről

az I. rendű alperes a 2012. augusztus 31-én kelt levelében tájékoztatást adott felperesnek, aki az elszámolás helytállóságát és nem annak megtörténtét tette vitássá, így utóbbi is kétségmentesen igazolást nyert. A fellebbezésben foglaltaktól eltérően a felhasználás jogszerűtlenségére nem lehet következtetést levonni a bankgarancia levél megszövegezéséből, mert az a lehívás feltételeit rögzíti. Jelen pernek azonban nem a bankgarancia hárompólusú jogviszonyából fakadó kötelezettségek vizsgálata a tárgya, hanem a felperes által sem vitatottan jogszerűen lehívott bankgarancia maradványösszeggel a kedvezményezett I. rendű alperes felperessel szemben fennálló elszámolása, melyre az elsőfokú bíróság által helytállóan alapul vett, a privatizációs szerződés 8. számú mellékletének 2.h) pontja alapján került sor.

Mindezért az elszámolás tekintetében az I. rendű alperes terhére a felperesi keresettel számon kérhető mulasztás nem állapítható meg, így nem tévedett az elsőfokú bíróság ezen kereseti kérelem elutasításakor sem.

Tekintettel arra, hogy a fellebbezésben, illetve a csatlakozó fellebbezésben előadottak sem eltérő tényállás megállapítására, sem eltérő jogi következtetés levonására nem adtak alapot, a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helytálló ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - utalva a Pp. 254. § (3) bekezdésében foglaltakra - helybenhagyta.

Felperes fellebbezése és III. rendű alperes csatlakozó fellebbezése nem vezetett eredményre, utóbbi azonban - tekintve, hogy az kizárólag az ítélet indokolását támadta - felperes javára értékelhető pernyertességet nem eredményezett. Mindezért a felperes a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint tartozik valamennyi alperes másodfokú perköltsége megfizetésére, melyet a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával - a kifejtett ügyvédi tevékenységhez igazodóan, figyelembe véve, hogy az I. és a II. rendű alperes írásbeli fellebbezési ellenkérelmet terjesztett elő és a fellebbviteli tárgyaláson megjelent, III. rendű alperes a tárgyalási jelenléten kívül írásbeli fellebbezési ellenkérelmet nem nyújtott be - az I. és a II. rendű alperes vonatkozásában fejenként 3.000.000 forint + áfa összegben, a III. rendű alperes esetében 1.000.000 forint mérsékelt jogi képviseleti munkadíjban határozott meg. Felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján tartozik az illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 2.500.000 forint jogorvoslati illetéket a Magyar Államnak külön felhívásra megfizetni.

Budapest 2014. december 3.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Levek Istvánné dr. s.k.
előadó bíró

Dr. Felker László s.k.
bíró